

TRAO QUYỀN PHỤ NỮ - CHÌA KHÓA CHO QUẢN LÝ RỪNG BỀN VỮNG

“Làm lâm nghiệp là việc của đàn ông”

“Việc gì cần tới kiến thức kỹ thuật, thể lực và tay nghề cao thì phù hợp với đàn ông hơn”

“Thiên chức của người phụ nữ là làm mẹ và chăm sóc gia đình”

Những định kiến phổ biến về giới trong ngành lâm nghiệp là đặc trưng của lối tư duy truyền thống còn tồn tại ở Việt Nam và nhiều quốc gia trên thế giới. Tuy nhiên, những quan điểm này không nên tiếp tục hiện diện trong xã hội hiện đại ngày nay - nơi tầm quan trọng của bình đẳng giới đang ngày càng được công nhận.

Với những đóng góp thiết yếu trong nhiều khía cạnh, phụ nữ chính là một nguồn lực lao động quan trọng của ngành Lâm nghiệp. Trong lĩnh vực trồng rừng, họ thường đảm nhiệm công tác ươm và sản xuất cây giống. Ở cấp độ sản xuất hộ gia đình, phụ nữ thường lo toan cho các nhu cầu tiêu dùng của gia đình (ví dụ như dược liệu, củi đốt, thực phẩm hoang dã, thức ăn cho gia súc) và bán các lâm sản ngoài gỗ tại các chợ. Họ cũng chịu trách nhiệm trong việc tỉa thưa, phục hồi và làm giàu rừng^{3 4}. Ở cấp độ quốc gia, các nhà lãnh đạo nữ chiếm 25% trong số các lãnh đạo cấp cao tại Tổng cục Lâm nghiệp Việt Nam.

© GIZ/Binh Dang

© GIZ/Binh Dang

... Những khoảng cách đáng kể về giới còn tồn đọng

Tuy nhiên, trong ngành lâm nghiệp, sự mất cân bằng giới hiện là một rào cản, ngăn cản phụ nữ phát huy hết khả năng của họ và tạo điều kiện để lâm nghiệp trở thành một ngành công nghiệp công bằng và bình đẳng. Các nghiên cứu khác nhau (như được trích dẫn trong phần *Nguồn tham khảo* của bài viết) cho thấy nhiệm vụ của phụ nữ đặc biệt tập trung vào các hoạt động có lợi nhuận thấp trong khi các công việc do nam giới đảm đương thường có giá trị cao hơn, từ đó tạo ra nhiều thu nhập hơn. Cụ thể, phụ nữ chủ yếu tham gia vào các nhiệm vụ kế toán tài chính và hành chính, cũng như trong tiếp thị và bán sản phẩm. Nam giới thường tham gia vào việc quản lý quá trình trồng rừng và sản xuất gỗ liên quan, cùng với sự tương tác với các cơ quan công quyền và hiệp hội³.

“Quan tâm đến bình đẳng giới giúp gia tăng hiệu quả công việc trong doanh nghiệp, lý do chính xuất phát từ các cá nhân được phát huy hết năng lực của bản thân, không kể nam hay nữ, công bằng bình đẳng, được tạo điều kiện đúng theo nhu cầu và năng lực” – chia sẻ của Ông Trần Quốc Hưng – Công ty Lâm nghiệp Bến Hải, tỉnh Quảng Trị

Mặt khác, phụ nữ có ít cơ hội hơn để tham gia vào các chương trình quy hoạch lâm nghiệp và nâng cao năng lực, dẫn đến việc trau dồi kiến thức về các chuyên ngành nông-lâm kết hợp bị hạn chế đối với họ.

Bất bình đẳng – kết hợp cùng các yếu tố nói trên cùng cấu trúc quyền lực tại địa phương và các chuẩn mực xã hội – cũng được phản ánh qua những khó khăn mà phụ nữ trong ngành lâm nghiệp gặp phải trong việc tiếp cận các dịch vụ pháp lý, tài chính cũng như công nghệ. Trong việc ra quyết định, tỉ lệ phụ nữ đảm đương các vị trí lãnh đạo vẫn còn thấp (*xem bảng 1*). Qua đó, có thể nói rằng nhu cầu và lợi ích của phụ nữ nhiều khả năng cũng ít được chú ý đến.

	1994 - 2004	2004 - 2011	2011 - 2016	2016 - 2021
Cấp tỉnh	22.33	23.80	25.70	26.42
Cấp quận/huyện	20.12	22.94	24.62	27.51
Cấp phường/xã	16.10	19.53	17.71	26.70

Bảng 1. Số phụ nữ trong Hội đồng nhân dân tỉnh, huyện và xã (phần trăm).

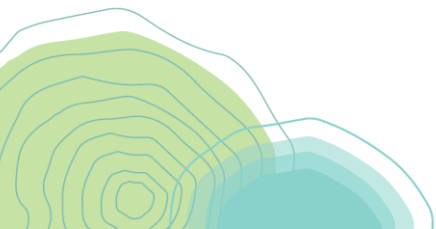

© GIZ/Binh Dang

CÁC CHÍNH SÁCH LÂM NGHIỆP NHẪM GIẢI QUYẾT BẤT BÌNH ĐẲNG GIỚI

Chính phủ Việt Nam đã rất nỗ lực trong việc giải quyết bất bình đẳng giới trong ngành Lâm nghiệp. Luật Lâm nghiệp [2017, Điều 9(8) và Điều 14(7)] nghiêm cấm phân biệt đối xử dựa trên giới tính trong việc phân bổ rừng và cho thuê rừng, cũng như đòi hỏi sự minh bạch và sự tham gia chủ động của người dân. Trong khi đó, vào năm 2022, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (NN&PTNT) đã lập Kế hoạch hành động về bình đẳng giới (giai đoạn 2021-2025) căn cứ vào Chiến lược quốc gia về bình đẳng giới giai đoạn 2021-2030 và các bộ luật, chính sách quốc gia khác. Mục tiêu chính của bản kế hoạch này hướng tới thu hẹp khoảng cách về giới, tạo điều kiện và cơ hội cho cả nam và nữ tham gia và hưởng lợi bình đẳng trong lĩnh vực nông nghiệp và phát triển nông thôn. Đồng thời, vấn đề giới cũng được lồng ghép vào tất cả các văn bản pháp luật mới được đệ trình lên Quốc hội, bao gồm Luật Sản xuất cây trồng và Luật Chăn nuôi (Bộ NN&PTNT 2020). Cùng với các bộ ngành khác, Bộ NN&PTNT đã thành lập Ủy ban vì Sự tiến bộ của phụ nữ (CFAW). Các thể chế và kế hoạch tương tự cũng được phát triển ở các cấp địa phương.

Những nỗ lực này – cùng với Chiến lược Phát triển ngành Lâm nghiệp Việt Nam bao gồm các điều khoản cụ thể về giới – đã định hình một khung pháp lý nhằm thúc đẩy bình đẳng giới trong ngành. Tuy nhiên, vẫn có nhiều ý kiến cho rằng các bộ Luật này còn thiếu hướng dẫn cụ thể để quá trình lồng ghép giới được thực hiện một cách có hệ thống¹³.

© GIZ/Nguyen Duy Cong

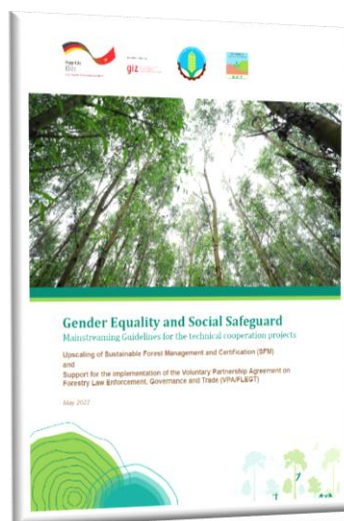
© GIZ/Binh Dong

© GIZ/Binh Dong

NÂNG CAO VỊ THẾ CỦA PHỤ NỮ TRONG CÔNG TÁC QUẢN LÝ RỪNG BỀN VỮNG

Trong quan hệ hợp tác phát triển giữa CHLB Đức và Việt Nam, bình đẳng giới được coi là một vấn đề xuyên suốt và là kết quả mong đợi của các dự án kỹ thuật, trong đó có dự án **“Nhân rộng Quản lý rừng bền vững và Chứng chỉ rừng (SFM)”**. Dự án do Bộ Hợp tác Kinh tế và Phát triển liên bang Đức (BMZ) ủy quyền, được phối hợp thực hiện bởi Ban Quản lý các dự án Lâm nghiệp (MBFP) và Tổ chức Hợp tác Phát triển Đức GIZ thực hiện. Trong khuôn khổ dự án, quá trình lồng ghép giới sẽ được thực hiện thông qua việc nâng cao nhận thức về bình đẳng giới, trao quyền lãnh đạo cho phụ nữ, và thúc đẩy hoạch định quy định, chính sách đáp ứng các yêu cầu về giới ở cấp độ doanh nghiệp và chính sách.

Dự án đã xây dựng **Cẩm nang Hướng dẫn về Bình đẳng giới và An toàn Xã hội** để hướng dẫn các cán bộ dự án và các tổ chức đối tác trong việc lập kế hoạch và thực hiện các hoạt động dự án. Cẩm nang cung cấp các khái niệm, nguyên tắc, phương pháp thực hiện và giám sát để lồng ghép giới hiệu quả.

Truy cập và đọc thêm về Cẩm nang Hướng dẫn về Bình đẳng giới và Tự vệ Xã hội tại đây:

https://snrd-asia.org/.../Gender-Guidelines_SFM-FLEGT_EN.pdf

Một ví dụ nổi bật về đẩy mạnh việc thực hiện lồng ghép giới một cách chủ động, linh hoạt và sáng tạo trong các hoạt động dự án là ba khóa tập huấn về *Giới và lồng ghép giới vào công tác quản lý rừng bền vững (QLRBV)* cho các đối tác tham gia và các cơ quan, tổ chức hỗ trợ tham gia dự án tại các tỉnh Bình Định, Phú Yên và Quảng Trị. Hơn 110 đại diện từ Sở nông nghiệp, Chi cục Kiểm lâm, Ban quản lý dự án tỉnh, các công ty lâm nghiệp và Hội Liên hiệp Phụ nữ của ba tỉnh tham gia các khóa tập huấn.

Bà Lê Thị Bích Hậu – Chủ tịch Hội liên hiệp Phụ nữ huyện Sơn Hòa, Phú Yên chia sẻ - ***“Sau hai ngày tập huấn, tôi đã tiếp thu được nhiều kiến thức thực tế. Những hiểu biết mới này chắc chắn sẽ giúp tôi hoàn thành nhiệm vụ và yêu cầu của cơ quan.”***

Những chia sẻ, thảo luận trong khóa tập huấn lần này đã giúp nâng cao hiểu biết của các đại biểu về các khái niệm cơ bản về giới, trao quyền cho phụ nữ và mối liên hệ giữa bình đẳng giới và QLRBV. Các cán bộ giờ đã có thể xác định những ưu tiên về giới, qua đó đưa ra các giải pháp phù hợp để đảm bảo bình đẳng giới trong công việc.

“Bình đẳng giới trong lĩnh vực lâm nghiệp không phải là đấu tranh để phụ nữ được làm công việc giống như nam giới. Bình đẳng giới nỗ lực tạo điều kiện thuận lợi để cho tất cả các giới được phát huy khả năng, được tôn trọng và an toàn khi thực hiện công việc, được trải nghiệm vai trò, nhiệm vụ mới mà không bị bất kỳ rào cản nào”

- quan điểm của T.S Lê Văn Sơn – Chuyên gia về giới, Giảng viên buổi tập huấn

Nguồn tham khảo

¹ FAO (2019) Country Gender Assessment of Agriculture and the Rural Sector in Viet Nam. Hanoi.

Truy cập tại: <http://www.fao.org/3/ca6503en/ca6503en.pdf>

² FERN (2020) FLEGT VPA Update January 2020: How to ensure FLEGT is a success. Truy cập tại:

<https://www.fern.org/publications-insight/how-to-ensure-flegt-is-a-success-make-sure-we-stay-the-course-2070/>

³ Shanks, Edwin (2020) Analysis of the State of Gender and FLEGT in Vietnam.

⁴ RECOFTC (2015) Understanding women's participation in forestry. Truy cập tại:

<https://www.recoftc.org/publications/0000071>

⁵ UNDP (2019) Opportunities to Empower Women with Enhanced Access to Climate Change Information Services for Transformative Adaptation Actions in Viet Nam's Agricultural Sectors.

Technical Brief. Truy cập tại:

https://www.vn.undp.org/content/vietnam/en/home/library/environment_climate/opportunities-to-empower-women-with-enhanced-access-to-climate-i.html

